

LIETUVOS
DIDŽIOSIOS
KUNIGAIKŠTIJOS
TRADICIJA IR
PAVELDO „DALYBOS“

LIETUVOS
DIDŽIOSIOS
KUNIGAİKŠTIJOS
TRADICIJA IR
PAVELDO „DALYBOS“

VILNIAUS UNIVERSITETO LEIDYKLA

2008

UDK 947.45.02/.04
Li232

Specialusis „Lietuvos istorijos studijų“ leidinys (t. 5)
Special issue of the scientific journal „Lietuvos istorijos studijos“ (vol. 5)

Periodinis mokslo leidinys „Lietuvos istorijos studijos“
yra referuojamas tarptautinėje duomenų bazėje ABC-CLIO
Articles appearing in the journal „Lietuvos istorijos studijos“ are abstracted
and indexed in HISTORICAL ABSTRACTS and AMERICA: HISTORY AND
LIFE (ABC-CLIO)

Leidinių sudarė:
prof. Alfredas Bumblauskas,
prof. Šarūnas Liekis,
doc. Grigorijus Potašenko

Mokslinis redaktorius:
doc. Grigorijus Potašenko

Kalbos redaktoriai:
Birutė Ilgūnienė, Larisa Lavrinec

Recenzentai:
habil. dr. Tamara Bairašauskaitė (*Lietuvos istorijos institutas*)
doc. dr. Antanas Kulakauskas (*Mykolo Romerio universitetas*)

Projektas
„LDK paveldo „dalybos“. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos tradicija:
modernių valstybių, tautų ir etninių mažumų tapatybės istoriniuose
kontekstuose“.

Projektą parėmė Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas (Lithuanian
State Science and Studies Foundation), sutartis su fondu Nr. L-05/2007

Knygos leidimą parėmė
Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas
Vilniaus universiteto mokslo skatinimo fondas

Leidinyje apsvaistytas ir rekomenduotas spaudai
Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto tarybos (2007-10-24)

ISSN 1822-4016
ISBN 978-9955-33-275-6

© Straipsnių autoriai, 2008
© Vilniaus universitetas, 2008

Redaktorių kolegija (Editorial Board)

Vyriausiasis redaktorius (Editor-in-Chief)

Prof. habil. dr. *Vygintas Bronius Pšibilskis* – Vilniaus universitetas (Istorija 05H)
– Vilnius University (History 05H)

Atsakingasis sekretorius (Executive Secretary)

Doc. dr. *Sigitas Jegelevičius* – Vilniaus universitetas (Istorija 05H)
– Vilnius University (History 05H)

Nariai (Editors):

Prof. habil. dr. *Alfredas Bumblauskas* – Vilniaus universitetas (Istorija 05H)
– Vilnius University (History 05H)

Prof. habil. dr. *Zenonas Butkus* – Vilniaus universitetas (Istorija 05H)
– Vilnius University (History 05H)

Prof. habil. dr. *Sven Ekdahl* – Geteborgo universitetas, Švedija (Istorija 05H)
– Goteborg University (History 05H)

Prof. habil. dr. *Edvardas Gudavičius* – Vilniaus universitetas (Istorija 05H)
– Vilnius University (History 05H)

Dr. *Magnus Ilmjärv* – Talino universitetas, Estija (Istorija 05H)
– Tallinn University (History 05H)

Prof. habil. dr. *Anatolij J. Ivanov* – Rusijos mokslų akademijos Rusijos istorijos institutas, Rusija (Istorija 05H)
– Institute of Russian History, Russian Academy of Sciences (History 05H)

Dr. *Michail M. Krom* – Sankt Peterburgo Europos universitetas, Rusija (Istorija 05H)
– European University at St. Petersburg (History 05H)

Prof. dr. *Aleksiejus Luchtanas* – Vilniaus universitetas (Istorija 05H)
– Vilnius University (History 05H)

Prof. habil. dr. *Jozef Maroszek* – Baltstogės universitetas, Lenkija (Istorija 05H)
– University of Białystok (History 05H)

Prof. habil. dr. *Zenonas Norkus* – Vilniaus universitetas (Sociologija 05S)
– Vilnius University (Sociology 05S)

Doc. dr. *Edmundas Rimša* – Lietuvos istorijos institutas (Istorija 05H)
– Institute of Lithuanian History (History 05H)

Prof. habil. dr. *Waldemar Rezmer* – Torūnės Mikalojaus Koperniko universitetas, Lenkija (Istorija 05H)
– Nicolaus Copernicus University, Toruń (History 05H)

Prof. dr. *Genadz Saganovič* – Europos humanitarinis universitetas, Lietuva (Istorija 05H)
– European Humanities University, Lithuania (History 05H)

Redakcijos adresas (Address):

Vilniaus universiteto Istorijos fakultetas
(Vilnius University, Faculty of History)
Universiteto g. 7, LT-01513 Vilnius, Lithuania
El. paštas (e-mail): janina.leonienne@if.vu.lt
<http://www.lis.lt>

TURINYS

Pratarmė 9

I LIETUVOS DIDŽIOSIOS KUNIGAIKŠTIJOS PAVELDO „DALYBOS“ ISTORIOGRAFIJOSE

Alfredas Bumblauskas. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos paveldo „dalybos“ ir „Litva / Letuva“ distinkcijos konceptas 15

Henryk Wisner. Zjednoczenie jako czynnik przesądzający rozpad. Raz jeszcze o dziejach litewskich i polskich 67

Генадз Сагановіч. Великое княжество Литовское в современной белорусской историографии 73

Александр Филошкин. «Другая Русь» в русской историографии 93

II NAUJOS LIETUVOS DIDŽIOSIOS KUNIGAIKŠTIJOS INTEGRACINIŲ PROCESŲ TYRIMŲ PROBLEMOS

Edvardas Gudavičius. Tautinės lietuvių savimonės lygis XIV a. pabaigoje 117

Sergejus Temčinas. Bažnytinės knygos rusėnų kalba ir religiniai identitetai slaviškose Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos žemėse XIV–XVIII a.: stačiatikių tradicija 129

Genutė Kirkienė. Stačiatikių integracija į Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos visuomenę XV–XVI a. 157

Dovid Katz. Jewish Correlates of the Notion of The Grand Duchy of Lithuania 169

Zenonas Norkus. Ar Lietuvos Didžioji Kunigaikštija buvo imperija? 205

III LIETUVOS DIDŽIOSIOS KUNIGAIKŠTIJOS TRADICIJA IR MODERNIŲ ALSTYBIŲ, TAUTŲ BEI ETNINIŲ MAŽUMŲ TAPATYBĖS ISTORINIUOSE KONTEKSTUOSE

Antony Polonsky. What is the Origin of the Litvak? The Legacy of the Grand Duchy of Lithuania 263

Edvardas Gudavičius. Simono Daukanto studentiškas etninės tapatybės modelis. Paradigminių parametrų susidarymo aplinkybės ir ištakos daugiatautės Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos tradicijų rakurse 293

Šarūnas Liekis. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos refleksija Lietuvoje XIX–XX a. pradžioje 331

Jurgita Šiaučiūnaitė-Verbickienė. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos suvokimo realybės ir mitologijos kontekstai Lietuvos žydų bendruomeninėje sąmonėje 349

Григорий Потапенко. Формирование национальной идентичности литовцев: политическая традиция Великого княжества Литовского, имперский патриотизм и русский «Другой» 377

Павел Лавринен. Литовцы и история Литвы в русской художественной литературе XIX–первой половины XX вв. 393

Summaries / Zusammenfassungen / Santraukos 215

Tekstų autoriai 432